

YTTRANDE

2017-10-05 Ku2017/01534/DISK
Finlandsinstitutet

Kulturdepartementet

103 33

Nästa steg – förslag till förstärkt minoritetspolitik.

(SOU 2017:60)

Finlandsinstitutet tackar för möjligheten att få framföra synpunkter på rubricerad utredning och ber att få anföra följande:

Sammanfattning

Språkrehabiliteringen är ett av minoritetspolitikens viktigaste mål och Finlandsinstitutet är idag en betydelsefull förmedlare kulturupplevelser på finska. Vi vill därför särskilt betona vikten av att minoriteterna har starka kulturinstitutioner. En stor del av vårt arbete bedrivs i nära samarbete med de kommunala samordnarna och vi anser därför att förvaltningsområdeskommunerna också i fortsättningen bör kunna använda en del av sitt statsbidrag till att avlöna samordnare. Det är viktigt att myndigheter och andra organisationer får ett uttalat uppdrag att stödja de nationella minoriteterna, som annars riskerar att nedprioriteras om de inkluderas i det allmänna mångfaldsarbetet. Institutet stöder idén om att Institutet för språk och folkminne får i uppdrag att utreda frågan om ett finskt språkcentrum, samtidigt som vi anser att man också bör utnyttja den kompetens och de erfarenheter som finns hos befintliga organisationer.

Kap 3.8 Minoritetspolitikens fortsatta inriktning

Finlandsinstitutet vill understryka språkrehabiliteringens roll i minoritetspolitiken. En av institutets tre kärnuppgifter är att stödja sverigefinländarnas språk och kultur och en betydande del av institutets verksamhet syftar till detta. Som exempel kan nämnas skrivarkurser, presentationer av finsk och sverigefinsk litteratur, bokprat för barn, teaterföreställningar för barn och vuxna, samt konstpedagogiska aktiviteter i vårt galleri. Årligen arrangerar vi också galan ”A Finnastic festival” bland annat för att öka sammanhållningen inom och synligheten för den sverigefinska minoriteten. Vi delar utredningens bedömning att barn och ungdomar bör prioriteras, men vill samtidigt varna för ett ensidigt fokus på barn och ungdomar. Vi vill också understryka vikten av generationsöverskridande möten, som medverkar till att stärka identiteten och sammahållningen inom minoriteten.

Vi är däremot tveksamma till att politiken för nationella minoriteter ska samordnas med exempelvis allmänna mångfaldsfrågor. Detta riskerar att urvattna minoritetspolitiken. Som exempel på detta kan nämnas att finskspråkiga bibliotekarier vid en del bibliotek ersatts med mångfaldsbibliotekarier, vilket i praktiken inneburit att finskans ställning försvagats.

Kap 4.2.2 En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken.

Institutet anser att tanken om dokumenterade minoritetspolitiska mål i kommuner och landsting är en god idé som bör förverkligas så som snart som möjligt. Institutet vill däremot inte ta ställning till frågan om sanktioner mot de kommuner som inte uppfyller minoritetslagen. Vår erfarenhet av ett numera ganska omfattande samarbete med kommunsektorn är dock att många kommuner har en låg

eller ingen ambitionsnivå alls när det gäller de nationella minoriteterna och att detta på något sätt bör uppmärksammas

Kap 4.4 Statsbidrag till kommuner i förvaltningsområde.

Som utredningen påpekar använder många kommuner en stor del av sina statsbidrag till att avlöna samordnare. Utifrån våra kontakter med förvaltningsområdeskommunerna vet vi att dessa samordnare i många fall spelar en avgörande roll för hur kommunerna uppfyller minoritetslagen.

Institutet erbjuder kommunerna fortbildning i finska för personal inom förskola och äldreomsorg och förmedlar kulturupplevelser, främst film och litteratur, på finska till kommunerna och för oss är samordnarna mycket viktiga samarbetspartners. Vi anser därför att kommunerna också i fortsättningen ska ha möjlighet att använda statsbidraget till att avlöna samordnare.

Kap 8 Tillgång till personal med språk och kulturkompetens

Institutet stödjer utredningen förslag om att ge uppföljningsmyndigheten i uppdrag att följa och informera om utbudet av utbildningar och andra möjligheter till kompetensutveckling. Institutet erbjuder kommunerna fortbildningskurser för finskspråkig personal inom förskola och äldreomsorg. Denna verksamhet inleddes för tre år sedan på direkt efterfrågan från många förvaltningsområdeskommuner. Årligen genomförs 4-8 kurser, endera på plats ute i kommunerna eller i institutets lokaler i Stockholm.

Kurserna har pågått 1-2 dagar och har anpassats till deltagarnas behov. Syftet med dem har varit att uppdatera deltagarnas kunskaper i finska och inspirera dem till att använda språket. Responsen har varit mycket positiv och institutet avser att fortsätta med denna verksamhet.

Kap 10 Utvärdering av samiskt språkcentrum

Finlandsinstitutet stöder utredningen förslag att låta utreda frågan om ett finsk språkcentrum och vi anser att Institutet för språk och folkminne är den lämpliga institutionen för att göra utredningen. Institutet medverkar gärna med sin kunskap vid denna utredning. Det är dock viktigt att utnyttja den kompetens och de erfarenheter som finns hos de institutioner som idag sysslar med dessa frågor, som exempelvis Finlandsinstitutet.

Kap 11 Kunskapshöjande och synlighet inom kulturen

I avsnitt 11.4.4 betonas vikten av starka förebilder och av synlighet inom kulturen. Finlandsinstitutet delar helt denna bedömning och har därför varit en aktiv part när det gällt att utse "Årets sverigefinne", "Årets unga sverigefinne" och "Årets vardagshjälte". Detta pris har delats ut vid en direktsänd gala i radio.

Institutet delar också utredningens bedömning att ett tydligt uppdrag bör inkluderas i flera statliga myndigheterna regleringsbrev, samt i riktlinjerna till de kulturinstitutioner som erhåller stora offentliga bidrag. Annars finns en påtaglig risk att denna verksamhet nedprioriteras.

Finlandsinstitutet har lämnat ett förslag till den nationella biblioteksstrategi som Kungliga biblioteket har i uppdrag att utforma. Vi föreslår bl a att Finlandsinstitutets bibliotek skulle bli ett "uppdragsbibliotek" med uppgift att stödja den svenska bibliotekssektorn i frågor som har med finskspråkig verksamhet att göra. Förslaget finns att läsa som bilaga till KB:s omvärldsanalys som presenterades i mitten av september 2017.

http://nationellbiblioteksstrategi.blogg.kb.se/files/2017/06/Finlandsinstitutet_depesch.pdf

Diskussionerna med KB pågår alltjämt i mitten av oktober 2017.

Kap 12.7 Behovet av institutioner

Finlandsinstitutet delar helt utredningens bedömning av behovet av starka nationella institutioner för minoriteterna språk och kultur. För Finlandsinstitutet del handlar det del om biblioteket dels om den

betydande förmedling av finskspråkiga kulturupplevelser som institutet bedriver sedan maj 2015. Verksamheten har ökat kraftigt och bland annat arrangerar vi nu årligen ca 200 visningar av finsk film på ett femtiotal orter runt om i Sverige. Verksamheten bedrivs i nära samarbete med lokala arrangörer, som betalar de rörliga kostnaderna såsom upphovsrättsersättningarna. Verksamheten stöds under 2017 med 120 000 kronor av Svenska filminstitutet.

Filmerna är producerade i Finland, vilket beror på att det inte görs några finskspråkiga filmer i Sverige. Enligt den finska filmlagen är samtliga filmer textade till svenska och de kan därmed fungera som en uppmuntrande språklektion för personer som har svaga kunskaper i finska.

Med stöd från Statens kulturråd arrangerar vi också 4-6 författarturnéer varje år. Bidraget innebär att ett finskt författarbesök inte behöver kosta mer än ett motsvarande besök av en svensk författare.

I förslaget till statsbudget för 2018 föreslås denna verksamhet få ett statligt anslag på 500 000 kronor per år under en treårsperiod. Diskussioner förs nu med den finska regeringen i syfte att få ett lika stort bidrag därifrån.

Stockholm 5 oktober 2017

Anders Eriksson

Direktör Finlandsinstitutet